
[Ylemmän nilkkanivelen luudutus](#)

Leikkauksen tavoite

Ylemmän nilkkanivelen (TC-nivel) luudutusleikkaus tehdään vain, jos nivel on niin pahasti tuhoutunut nivelreuman, muun tulehduksellisen nivelsairauden tai vamman seurauksena, ettei sitä voida muulla tavoin hoitaa. Kipu haittaa kävelyä, kun niveleen on kehittymässä tai jo kehittynyt virheasento. Leikkauksen tavoitteena on poistaa kipu ja korjata mahdollinen virheasento.

Leikkaukseen valmistautuminen

Mahdolliset bakteeritulehdukset pitää hoitaa ennen osastolle saapumista. Leikkausta ei tehdä, jos potilaalla on esimerkiksi hammas-, virtsatie-, ja kynsivallitulehdus. Leikkauksen läheisyydessä ei saa esiintyä haavaumia tai rupia. Varpaiden väleissä ei saa olla hautumia tai halkeamia.

Leikkauksen kulku

Leikkaus tehdään tavallisesti selkäpuudutuksessa. Leikkauksessa poistetaan tuhoutuneet nivelpinnat, nivel puhdistetaan ja luupinnat muotoillaan yhteensopiviksi. Kiinnityksessä käytetään metallihakasia ja -ruuveja. Leikkaustekniikoita on useita.

Leikkauksen jälkihoito

Leikkauksen jälkeisinä päivinä jalkaa pidetään kohoasennossa turpoamisen estämiseksi. On hyvä muistaa nostella jalkaa ja liikutella varpaita, jotta verenkierto paranisi. Kipsi suojataan kävellessä kipsikengällä 2–3 päivän kuluttua leikkauksesta. Osastohoito kestää 4–5 vuorokautta.

Ompeleet poistetaan poliklinikalla noin 2 viikon kuluttua leikkauksesta ja kipsi vaihdetaan lasikuitu- tai muovisaappaaksi. Sitä käytetään 10–12 viikon ajan leikkauksen jälkeen. Kipsatulla jalalla voi kävellä ensin sauvojen avulla ja varaamista voi lisätä vähitellen. Parin viimeisen kipsausviikon aikana voi yleensä kävellä täydellä painolla ilman sauvoja.

Kipsin poiston yhteydessä otetaan röntgenkuva ja tarkistetaan luutumisen. Nilkassa voi esiintyä kipua ja turvotusta, joten jalkaa on hyvä pitää kohoasennossa. Pyöristetyllä ”keinupohjalla” varustettu kenkä helpottaa kävelyä ja vähentää luurakenteisiin kohdistuvaa rasitusta. Kengän pyöristykseen tekee suutari tai apuvälineteknikko.

Leikkauksen jälkeen huomioitavaa

Onnistuneen luudutusleikkauksen jälkeen nilkka on kivuton, mutta sen ojennus- ja koukistusliikkeet eivät ole enää mahdollisia. Keinupohjakengän käyttäminen estää virheasentoja ja vähentää luun väsymismurtumariskiä.

Leikkaus ei hoida eikä ehkäise jalan ongelmia. Nilkka voi leikkauksesta huolimatta jäädä myös luutumatta, ja uusintaleikkaus harkitaan tapauskohtaisesti. Yhden nilkan jäykistäminen aiheuttaa lievän toiminnallisen haitan, mutta molempien nilkkojen luudutus on merkittävä toiminnallinen haitta. Monilla reumaatikoilla alempi nilkkanivel on jo luudutettu ennen ylemmän nilkkanivelen leikkausta.